

BUDAPESTI KIR. ÜGYÉSZSÉG
1903-SEP. 22
ÁTVETTE

Apare în fiecare Iouă.

Budapesta 24 Septembrie 1903

Abonamentul:

1 an: ..... 4 coroane
1 an: ..... 2 coroane
1 an: ..... 1 coroană
Un număr: 8 fileră

Dacă 30 foi se vor abona pe singură adresă abonamentul costă:

Pe un 1/4 de an 60 fileră.
Pe 1/2 de an 1 cor. 20 fileră
Pe 1 an 2 cor. 4)

VOINTA POPORULUI

Redacția și administrația:

Szabad Szó
BUDAPESTA,

VII., István-ut 67

Aici să se adreseze tot felul de scrisori și bani.

Organul partidei socialdemocrate reorganizate din Ungaria.
Foaie pentru poporul muncitor Român.

Fraților!

La 1. Septembrie a expirat abonamentul la mulți frați. Rugăm pe toți acei frați, al căror abonament a expirat, să reînnoiască, ca să nu fim siliți a-le sista trimiterea Voinței Poporului.

Fraților! Voi bine știți că partida are cheltuieli mari, așa dară să dați toți sprijinul vostru, și reînnoiți abonamentele voastre, arătați că sunteți adevărați socialdemocrați. Așa dară așteptăm în grabă ca frații, al căror abonament a expirat să reînnoiască.

Ceva despre preoțime.

În săptămânile trecute s'a ținut în Budapesta congresul creștinilor-social.

Oare cine sunt aceia și ce voiesc ei? Partida creștinilor-social este partida preoțimeii care din răspuțeri a început o luptă încrâncenată contra socialdemocrației. O luptă zadarnică, căci socialdemocrația pășește cu pași mari înainte, și tot înainte. Acești creștini social care au o inimă tot așa de neagră cum este și îmbrăcămintea lor, voiesc ca poporul să rămână în întunecime, voiesc ca poporul să nu se lumineze, așa că lor să le fie calea liberă, să poată prosti și mai mult lumea cu predicățiunile lor mincinoase, cari predicății au scopul să despoaie pe omul sârman din puținul avut pe care-l mai are. Preoțimea începe a-se uni contra socialdemocrației. Înaltul cler vede că poporul începe a-se lumina. S'întelege că d-lor nu le place acest lucru, căci poporul luminat nu se lasă să fie dus și mai departe de nas. Iei cred că dacă se vor uni la oaltă vor putea să nimicească socialdemocrația. Dar întocmai cum sunt negri în inimă, așa sunt de slabi la creeri. Pe noi nu ne vor nimici, dar iei vęd că nimicirea lor se apropie tot mai mult, și acum încep să se organizeze. Dar această organizare este zadarnică, poporul muncitor până acum a suferit toată în neștiința lui, dar de acum încolo poporul muncitor se luminează din zi în zi tot mai mult, și va a-êta preoțimeii, că nu se va lăsa și mai departe a fi prostit și batjocorit.

Lupta creștinilor-sociali nu este o luptă pentru îmbunătățirea soartei muncitorilor, ci din contra, iei vęd că avuțiile lor sunt în pericol, că poporul zice, că îndeajuns au strâns pâră acum avuții, și nu se lasă să fie tras și mai departe. Pentru ăst lucru lupt iei, iar nu pentru binele poporului.

Ei bine, iei ne-au aruncat mânușa, noi o ridicăm, iei ne-au declarat o luptă crâncenă, noi socialdemocrații ne luăm la luptă cu iei, și le vom dovedi că lupta lor este o luptă înșelătoare, cum înșelătoare sunt și predicățiile lor, cari în biserică le predică contra socialdemocrației. Inimile lor cele negre care au o asemănare mare cu caftanele lor, sunt înveninate cu înșelătorii și cu minciuni. Dar socialdemocrația are gând ca să aducă la lumină zilei mișelii pe cari le fac preoții (onoare celor cinstiți) mai în toate zilele când este vorba ca să înmormînteze pe vre-un om, dovadă dăm aci cele ce-a făcut preotul din Mácsa când a fost vorba ca să înmormînteze pe tatăl lui Czancz Vazilie din Mácsa. A voit ca să-i tragă pielea de șapte ori și la urma urmei nici nu și-a făcut slujba cum a trebuit să și-o facă. Preoțimea nu are alt scop de cât să trăiască în belșug și să nu lucre nimic. Dar socialdemocrația dice că cine lucră să mănce, cine nu lucră să piară de foame. Și acest lucru nu este pe plac preoțimeii, fiind-că cea mai mare parte din preoțime nu lucră nimic și trăiește dupe spetele sârmanilor muncitori.

Așa dară facem atenți pe frații noștri, să nu asculte prostiile popilor, cari le predică contra socialdemocrației, să nu asculte batjocurile lor, căci iei numai de aceea fac lucrul acesta, fiind-că vęd că existența lor este amenințată, fiind-că vęd că dacă poporul muncitor va fi luminat îndestul, nu va mai asculta mofturile lor, și când poporul muncitor va fi îndestul luminat, toți se vor strânge sub steagul roșiu al socialdemocrației, care steag înseamnă mîntuirea poporului muncitor din robia în care se află astăzi.

Organizați-ve în pace!

Socialdemocrația și armele ei.

Ideea asta a născut la începutul secolului trecut. Apoștolii ei au fost Lasale și Marx. Lasale și Marx au fost doi oameni cari au lăsat ideile aceste stinte ca rămășițe, și noi suntem erezii, cari suntem datorii să conducem ideile lor la triumf! Cași în alte țări, și în patria noastră, s'au asociat oamenii la o partidă, oameni cari poartă cauza poporului, soarta muncitorilor în inima lor, cari au scris ideile lui Lasale și Marx pe steagul lor, cari luptă cu toată inima, cu tot sufletul pentru ideile acestea, cari sunt predestinați a conduce milioanele poporului într-o soartă materială mai bună, într'un traiu mai ușor într'un timp viitor mai fericit. Partida această este partida socialdemocrația reorganizată din Ungaria.

Socialdemocrația reorganizată luptă pe calea legii, și numai pe calea legii vrea să conducă ideile ei la izbândă. Nu vrea să facă turburări, dar cu armele cele mai puternice, cu cultura, cu deșteptarea vrea să învingă! Vrea să deștepte poporul, vrea să cultiveze milioanele de lucrători, milioanele poporului!

Căci numai cu cultura, numai cu deșteptarea poate să-și ajungă scopul, poate să conducă milioanele omenimeii la fericire.

Așa dară oameni buni, dragii noștri frați, cultivați-vă, deșteptați-vă, cetiți foile partidei noastre, cetiți scrisorile noastre, că-i așa veți învăța mărețele idei, care dacă noi cu voi, toți împreună, vrem serios a-la împlini, atunci izbânda va fi pe partea noastră, și Dumnezeu ne va ajuta să ajungem un viitor mai frumos.

Așa dară, armele cu care luptă socialdemocrația reorganizată, sunt, cultura și deșteptarea.

Porția.

Cind vine executorul de țî pune sula în coastă și-ți vinde pînă și cenușa din vatră, te veți fi gîndind de multe ori: oare de ce plătești porție? Ce se face cu banii tăi? Și poate n'ai știut să dai de rostul faptului acestuia. Să ne dumerim astă-zî.

Zice-se că plătim porția, ca să aibă statul veniturile lui cu care să ne facă înlesnirile trebuitoare: școli, șosele . . . dar nu știn, dacă într-adevăr averea agonisită de la noi cu țîra, o întrebunțează în chip cinstit. Oare ni se fac înlesniri măcar din jumătatea porției ce o plătim noi? O leacă de socoteală, ne-ar lumina mult în privința asta.

Să punem, de o pildă, că fie-care cap de familie ar plăti statului, nu mai mult, una cu alta, de cît cinci coroane pe an. Inadins punem o sumă mică fiind-că-i tare greu de știut, cam cît anume stoarce statul de la fie-care și apoi ca să nu se cheme că vrem să-i căutăm statului nod în papură.

Altminteri, trebuie să știi, că nu numai capii de familie plătesc porție; porția lor e porție pe față. Fie-are înghîitură de mîncare ori de băutură este plătită cu ceva și statului: porția aceasta e porție pe ascuns și-o plătesc pînă și copiii. Iată cum se face lucrul acesta. Neguțatorii plătesc un fel de dări mai mari, pentru a fi lăsați să-și caute de negoț. Ca să-și scoată cheltuiala ei scumpe, fie-care lucru pe care și-l vînd. Atunci cind îți cumperi un suman, sau carne, sau făină pentru casă, sau ori ce lucru, plătești porție fără să știi. Apoi mai sunt și alt-fel de meșteșugiri, pentru a scoate cît mai mulți bani. Acestea sunt dările pe ascuns, cari aduc statului un venit mult mai mare de cît dările pe față.

Acum să zicem că în comuna noastră sunt cinci sute de capi de familie. Fie-care plătim cum am zis cel puțin cîte cinci coroane, se face două mii cinci sute de coroane dați în mîinile statului, să-i cheltuiască cum socoate el mai bine. De zece ani trece prin comuna noastră o șuviță de șosea ca de o bătaie de pușcă, și școli . . . acum cinci ani s'a făcut una, pentru care nu s'a cheltuit mai mult de o mie de coroane, în cari bani intră și ce s'a furat de însărcinații s'o facă.

Și statul a primit de la noi, în zece ani cîte două mii cinci sute de coroane pe an, două-zeci și cinci de mii de coroane. Cît ne-a întors înapoi? Școala, șoseaua. . . să facă mult zece mii de coroane, cu întreținere cu tot. Ce s'a făcut cu cinci-spre-zece mii de coroane?

Au rămas în mîinile statului, să le întrebunțeze la alte nevoi. Și cari s acele nevoi? Să întreție oștirea, să întreție slujbașii ocîrmuirii.

Sunt țări bogate care n'au armată permanentă, precum e la noi. Sunt de ajuns cîți-va căpitani buni și deștepți, cari să fie numai ei singuri ne-reu plătiți, în colo armata să fie țara întreagă. Din cind în cind să se facă manevre, pentru ca oamenii să știe mînuirea armelor, și cind se va ivi vre-o primejdie pentru țară, vom sări cu toții în ajutor.

Nu-i nevoie să fim chinuți cîte trei ani prin cazarmă, — nu-i nevoie să se risipească de a surda cea mai mare parte din banii strînși de pe urma atîtor lacrimi, de pe urma atîtor scrișniri de dinți. Dar dacă n'avem noi nevoie de oștire permanentă, are nevoie statul, au nevoie boerii.

Cine le va păzi averile stoarse din munca noastră? Cine ne va împușca atunci cind vom cere păzirea drepturilor noastre sfinte? După cum vezi, statul cît va fi al ciocoilor nu va lăsa de bună voie armata permanentă din mină, căci numai prin armată se pot pune la locul lor mojiții.

Cetele de slujbași ai ocîrmuirei, iar nu ni-s bunî la nimica. Ii plătim doar ca să ne schinguiască, să ne îplinească atunci cind n'avem nici de unde să plătim porție, s'avem înaintea cui ne pleca, cind n'ar trebui să ne plecăm în naintea nimăruia!

Dacă comuna noastră ar fi avut cei două-

zeci și cinci de mii de coroane, strinși în zece ani, ce lucruri frumoase nu s'ar fi putut face! Eu mă gîndesc, frate țărane, că chiar de la o cătună la alta s'ar fi putut face șosele. Apoi școlii . . . în cătuna cea mare să fie chiar două, și cîte altele! Mai că și fânare s'ar fi putut pune, să ardă noaptea, din loc în loc.

Dar acum ce i de făcut? Să ne răzvrătim și să nu plătim porția? Să-l apucăm de piept pe perceptor?

Nu! Alta-i calea de urmat. Fapta asta ar aduce cea mai mare nenorocire și asupra ta și asupra semenilor tăi, fără ca să vă poată folosi măcar cît negru sub unghie: Dar pentru că s'a lungit prea mult scrisoarea, vom sta de vorbă altă dată asupra leacului.

Un fecior de plugar.

Adeverul (Glasul Poporului.)

Acesta este numele unei fițiuci care apare în Budapesta și care are nerușinarea să dică că este foaie socialdemocrată. Această foaie care este foaia oamenilor lui Bokanyi, despre care s'a dîs în Dieta țării, că are 300 coroane pe lună de la korman, voiește ca să prostească pe bunii noștri frați români, vrea să'i facă să creadă ca este foaie socialdemocrată. În mai multe comune au trimis scrisori prin care scriu fraților că partida noastră s'a unit cu ieii. Acest lucru este o minciună nemernică. Un tâlhar de hoț s'a infurișat în localul partidei noastre și-a furat adresele abonenților noștri, și așa știu ieii să trimeată fițiuca lor plină cu minciuni frăților noștri români. Nicî un frate să nu iec fițiuca această cu numele de A d e v ă r u l în mână, în foc cu ia, că nu merită mai mult. Noi o vom întrebuința ca hârtie de closet (umbătoare), căci mai mare merit nu are. Așa să facă și toți frații noștri cu fițiuca de A d e v ă r u l.

Numai V o i n ța P o p o r u l u i este adevărata foaie a poporului muncitor, căci luptă pentru mîntuirea poporului apăsător român.

TRIBUNA POPORULUI.

Așa ceva încă nu a fost. În curînd va apare de sub tipar Calendarul V o i n țe i P o p o r u l u i pe anul 1904, care va conține multe bune și frumoase pentru poporul muncitor român, va conține multe ilustrațiuni, și prețul unui exemplar este numai 50 fileri. Așa dară rugăm pe frații noștri să se grăbească a ne face cunorcut că câte daraburi au de nevoie în fie care comună.

Das Freie Wort. este titlul luptătorului ai 3-lea care a apărut. D a s F r e i e W o r t este foaie partidei socialdemocrate reorganizate în limba nemțească. De oare ce foaia nemțească a apărut, rugăm pe frații noștri să o răspândească prin comunele unde se află frații nemți. Abonamentul este întocmai ca al »Voinței Poporului«

pe 1/2 an 2 coroane, dar dacă 30 frați abonează la o altă pe o singură adre-ă costă pe 1/2 an numai o coroană și 20 fileri.

Luptători noi. Statutele (alapszabály) din următoarele comune au sosit înapoi subscrise de D-1 Ministru: Tisza-Szent-Imre, Asszonyvásár, Abád-Szaiók și Békés-Gyula. Acum la luptă fraților și arătați că sunteți adevărați socialdemocrați reorganizați.

Pică frunza. Pică frunza de pe pom, rîndunelele se duc în altă țară. Dar voi drăguții mei soldați, unde vă duceți? Voi trei ani ați cugetat, că pe vremea asta scăpați din cătănie, voi țilele, ciasurile și minutele numărînd cu inima plină de dor, de abia ați așteptat să pică frunza de pe cloambă, să sboară rîndunelele în altă țară, că atuncia și voi puteți sbura acasă în brațe la părinți, la surori, și cu bucuria cea mai mare la strîngerea în brațe a drăguței voastre. Și ce-ați pătit? Ministtul militar cu porunca sa tirană toate speranțele vi-le a nimicit.

Noi socialdemocrați reorganizați din inimă simțim cu voi, și ne umple ochii cu lacrimă, inima cu dureri de soarta voastră tristă! Soarta asta tristă ne înfocază pe noi, pe voinicii poporului și mai tare, și de acum încolo cu mai mare putere vom lupta contra cătăniei.

Nu ne trebuie armată strălucită, nu ne trebuie tunuri noi, nu ne trebuie atatea spese cătănești care; jăfuess poporul din tot ce are; ne trebuie pită, un traiu omeneș, un traiu mai ușor care să fie liber de necazuri și amărăciuni.

Soldați! dacă veniți înapoi în traiul civil, puneți-vă în rînduri sub steagul nostru, care luptăm pentru fericirea poporului, pentru un scop material mai bun, și să fiți toți socialdemocrați reorganizați, și dacă învingem, n'o mai fi nicî odată așa batjocură, și vor peri țopfi austriaci.

Ajutor pentru partidă. Frații din Vaszoia au trimis o coroană ca ajutor pentru partidă noastră. Le mulțumim din suflet.

Congresul socialist german. La Dresda s'a deschis în sala Trianon congresul social-democrației germane.

Sînt peste 300 de delegați din toate părțile Germaniei. Frațiunea parlamentară din Reichstag, care numără 81 deputați, e întreagă prezentă. Deputații din Landtagurile statelor din sudul Germaniei și din Turingia au apărut de asemenea toți.

Dintre fruntași se observă: Bebel, Singer, Vollmar, Bernstein și Heine.

Din partea partidelor socialiste străine sînt prezenți: Pernerstorffer ca reprezentant al fracțiunei socialiste din Reichsratul austriac, d-rul Victor Adler și Staret din partea social-democrației austriace, Nemeș din partea socialistilor cechi, Giovanni Lerda ca reprezentant al partidului social-democrat italian și Kaskes din partea partidului englez.

Ca președinte al congresului a fost ales Paul Singer.

Congresul a fost deschis cu o cuvîntare a

deputatului saxon Kaden care a insistat asupra faptului că congresul s'a adunat într'un oraș roșiu, într'o țară roșie. Laden a îndemnat la unire.

A doua cuvîntare a ținut-o în numele comitetului executiv al partidului August Bebel. O salvă de aplauze și strigăte neîntrerupte au salutat apariția lui la tribună.

Bebel a apărut cu violență pătura dominantă și a numit ultimele alegeri o judecată a poporului, unică în an-tele alegerilor tuturor țărilor parlamentare. Bebel a îndemnat de asemenea la unire și a proclamat apoi congresul deschis.

Cursul pieței din Budapesta.

Grâu pe 1903. Octombrie	— cor.	7 53—7 54.
» » » Aprilie	— »	7 76—7 77.
Cucuruz pe August	— —	— — — —
» » » Septembrie	— »	6.15—6.16.
» » » Mei	— —	5.42—5.43.
Rapiță	— —	— — — —
Rimători au fost pățiți	— »	99.—100.— 100 kil.
Vitei în viață	— —	— — — — 100 kil.

CRONICA.

Moarte la cătăn'e. În Pravo-Lidu, foaia fraților socialiști din Boemia, cetin, că în regimentul al 9 lea iar s'a întâmplat o nenorocire mare, pentru că ofițerii n'au fost oameni, ci hoheri. Ofițerii adecă n'au lăsat, ca armata să odihnească și astfel 43 de feciori au căzut ameiți de căldură. 13 inși zac bolnavi în spitalul garnizoanei din Hohenel. Un om a murit. Hoheria în armată așadară e pe o formă în toate țările.

Greva de la Anina continuă și mai departe. Nu vrea să se lase nici direcțiunea, dar nici lucrătorii, cari de altcum sunt destul de amăriți. Săptămâna trecută au ținut adunare femeile cari au încurajat bărbații la luptă și mai înverșunată.

Pertractările cu direcțiunea s'au întrerupt din cauză că ia nu vrea să primească în lucru pe cei eliberați din cauza grevei.

O cetate în flacări. În orașul Travnic două căși s'a aprins de o schintee sărită din hornul unui tren. Pe atunci era vânt mare și astfel focul s'a răspândit foarte iute, așa, încât nici nu putea fi vorba de mântuire. Într'un pătrar de cias orașul întreg era în flăcări. 600 de case au ars în total. Mulți oameni au fost arși în foc. Mai multe miș pe familii au rămas fără locuință. Paguba se urcă la câteva milioane.

SCRISORI.

Măsa Fratele Cz. Vasile din Măcsa ne scrie următoarele: Am primit de la József körut 18 vre-o 15 lumină de ale Adevărului dar nouă nu ne trebuie această fițiică, fiind-că prin Voinea Poporului mult bine am avut până acum, și nu ne lăsăm de partidă scaldeno rată reorganizată, căci această partidă luptă pentru binele nostru. Frațilo trimiteți-ne 8 foi din foaia nemțească, că toți să fim laolaltă și să avem barem 100 de foi

în comuna noastră. Și sora Sofia Măcuța din Măcsa scrie: dacă nu mai pot să facă nimica cu Voetul Poporului, nu va putea nici cu Adevărul, ca muierea nu dă voie să vină ală foaie în comună de cât numai Voinea Poporului. Vă trimit salutări în numele muierilor din Măcsa.

Taucz. Frații din Taucz ne scriu următoarele: Când am primit foaia Voinea Poporului frațele Lugurian Juon a citit-o în mijlocul drumului, și a șezut lângă iel fratele Tirs Nica, și apoi s'au mai strâns o mulțime de oameni cari au ascultat cetirea, și pentru acest lucru au fost piriți frații L. Juon și T. Nica la fibirău din Ternova care li a pedepsit cu 10 coroane și 3 zile de robie. Dar va veni timpul când acești domni vor tremura înaintea socialdemocrației.

A DUNARI.

Adunare în Kaba. Duminecă la 13 Septembrie, a fost o adunare mare în comuna Kaba. La această adunare a fost ca predicator, fratele Mezosi Vilmos, secretariul partidei care într'o cuvîntare foarte frumoasă a explicat mărățele ideii socialdemocrației, Adunarea s'a strecurat în liniște.

Adunare în Torda. În comuna Torda a fost la 6 Septembrie o frumoasă adunare, la care a fost ca predicator, fratele M. Gyula din Budapesta. Adunarea s'a strecurat în liniște.

Adunare în Szerdahely. Duminecă a fost o adunare mare în comuna Szerdahely. La aceasta adunare au fost ca predicatori frații Erl și Bobek, cari în limba nemțească au explicat mărățele ideii socialdemocrate. Adunarea s'a strecurat în cea mai mare liniște.

POSTA POPORULUI.

Cine vrea să capete răspuns în epistolă, acela trimeată și timbru (bilog), căci altcum îi vom răspunde numai în posta poporului.

— **Scrisori:** întrebări, cereri cătră partidă sunt de a se adresa: Szabad Szó, Budapesta VII., István-ut 67. Aicea este locul partidei și de aici secretariul dă sfaturi în orice afacere. Bani să se trimeată pe adresa: Szabad Szó, István-ut 67.

— **Abonamentele** să se trimeată numai pe următoarea adresa: **Szabad Szó Budapest, István-ut 67.**

Editura partid-ii socialdemocrate reorganizate din Ungaria
Redactor responsabil: Auerbach Gustav.
Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utca 17.